

Societat

INFÀNCIA

Creix la detecció de trastorns mentals entre nens i adolescents

Els infants reben cada cop més aviat la primera atenció psicològica, actualment als 10 anys

E. FREIXA
BARCELONA

La creixent complexitat social i l'efecte de la crisi econòmica, que ha abocat moltes famílies a situacions crítiques, minen el benestar psico-social dels nens i adolescents catalans. Ho constata l'últim informe sobre salut mental d'infants i adolescents que la Taula del Tercer Sector va presentar ahir en el marc del cicle de debats Catalunya Social, que patrocina l'ARA. La detecció de menors amb algun trastorn mental creix i l'edat en què reben la primera atenció d'algun servei professional com ara el de psicòlegs es va avançar fins als 10 anys d'edat de mitjana el 2015, segons les conclusions de l'estudi que va presentar Anna Sunyer, coordinadora de la Plataforma d'Infància de Catalunya (Pincat).

Un 6% dels infants d'entre 0 i 14 anys van visitar algun professional de la psicologia durant el 2015 i els centres de salut mental infantil i juvenil van atendre més de 70.500 infants, l'equivalent al 5% de tots els menors catalans, segons va explicar el president de la Taula del Tercer Sector, Oriol Illa.

L'augment de la demanda d'aquests serveis no vol dir, per força, que hi hagi més casos, però sí que les patologies són avui "més complexes", va defensar ahir Carme Grifoll, que és psicòloga clínica i directora del Fòrum Salut Mental i de la Fundació Nou Barris. El tre-

Els canvis socials i els efectes de la crisi propicien que els professionals detectin trastorns més greus i més complexos. GETTY

ball en xarxa, va afegir, ajuda que l'actuació sigui més ràpida. "El pediatre pot detectar un problema i derivar el nen o nena abans cap a serveis especialitzats perquè facin la valoració sobre si es tracta o no d'un trastorn", va afegir.

La detecció precoç és una "bona notícia" perquè ajuda a atendre el menor abans, va corroborar la directora de la Federació Salut Mental Catalunya, Marta Poll. Malgrat tot, va lamentar que la xarxa de salut mental està encara "molt fragmentada" i que cal una integració funcional més gran per ser més efectius en el tractament dels trastorns. "Parlem de compartir eines diagnòstiques, plans personalitzats i fins i tot compartir equips professionals", va insistir. El Pla Integral de Salut Mental i Addiccions que lidera el mateix departament de Presidència de la Generalitat brinda una bona oportunitat per avançar en aquesta línia, va reivindicar Poll.

Calen menys rigideses i més treball en xarxa per poder guanyar en efectivitat i per evitar la "claudicació" familiar i professional en alguns casos greus, va avisar ahir la responsable de la Federació Salut Mental Catalunya. La claudicació, va explicar, es concreta quan la família "ho prova tot, busca mil solucions que acaben sent temporals i que no donen resultat, amb el consegüent desgast i cansament". En el cas dels professionals, si es treballa aïlladament, també hi ha risc que es donin situacions en què "ja no sàpi-

LAIA VICENS
BARCELONA

La pobresa infantil severa augmenta un 23% en dos anys

El nombre d'infants que viuen en una situació de pobresa severa a Catalunya s'ha incrementat un 23% entre el 2013 i el 2015. Això significa que ja són 262.000 els nens que viuen amb menys del 40% de la renda mitjana (6.400 euros anuals). Aquesta és una de les dades de l'informe *Deshere-tats*, que ahir va publicar l'ONG Save the Children i que conclou que la crisi ha intensificat les desigualtats, especialment severes en els infants.

L'estudi també revela que els nens amb menys recursos s'han empobrit 4,5 vegades més que la resta durant els últims anys. Concretament, entre el 2008 i el

2015 la renda de les famílies més pobres va caure un 31%, mentre que els ingressos de la resta van disminuir un 7%.

Davant d'aquestes xifres alarmants, el Govern va assegurar que se sent "interpel·lat", però va optar per rebre-les amb cautela. Segons la consellera de la Presidència i portaveu, Neus Munté, les dades de l'Idescat "no donen un creixement d'aquestes característiques", i va concretar que els infants amb una situació de privació material severa pateixen un increment d'un 2,9%.

La disparitat de xifres de l'ONG i la consellera s'explica perquè es bas-

sen en diferents criteris: la pobresa severa es fixa en els ingressos i la privació material en la capacitat per pagar el lloguer, la llum i el gas, una dieta equilibrada, anar de vacances o tenir un cotxe, per exemple. En qualsevol cas, Save the Children també alerta que les famílies amb aquestes dificultats han passat en només dos anys d'un 7,7 a un 11,7 per cent.

En total, ja són mig milió de nens -un de cada tres- els que viuen per sota del llindar de la pobresa a Catalunya. A què es deu l'augment de la desigualtat? Save the Children detecta diversos motius. Més enllà de la reducció de la renda, l'ONG

Alumnes que participen en el programa per sortir de la pobresa al barri de Can Palet, a Terrassa. CRISTINA CALDERER

13 CASOS DE XARAMPIÓ A BARCELONA

L'Agència de Salut Pública de Barcelona ha comunicat que des del 20 de desembre s'han confirmat 13 casos de xarampió a la ciutat, tots en adults d'entre 24 i 47 anys excepte dos nens, un de 15 mesos i l'altre de 8 anys.

NO HI HAURÀ VAGA DE METRO AL MWC

Els treballadors del Metro de Barcelona van decidir ahir que aquest any, al contrari del passat, no convocarà vaga durant el Mobile World Congress. Hi va haver 274 vots a favor de fer vaga, 361 en contra i 51 abstencions.

guen cap a on tirar" per resoldre un cas. La visió, va reivindicar Poll, ha de deixar de ser parcial per millorar tant el tractament com la tasca preventiva.

Augmenten els riscos

L'informe recull que un 4,2% dels infants catalans tenen probabilitats de patir una malaltia mental. L'informe de la Taula del Tercer Sector assenyalava que els canvis socials en diversos àmbits, com ara en els nuclis familiars, la pèrdua de models, una percepció diferent de l'autoritat, un entorn escolar que tendeix a exercir pressió excessiva en l'assoliment d'objectius i la irrupció de les noves tecnologies poden fer augmentar el malestar dels menors.

"No sempre tot es limita a patologies, sinó que de vegades es tracta de malestar que també s'ha d'atendre, va reivindicar ahir Carme Calafat, directora de l'àrea d'infància de l'ABD, l'Associació Benestar i Desenvolupament i de la Fedai (Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència). "Ens trobem amb molts adolescents que lamenten que no se'ls escolti prou", va subratllar.

Els professionals es troben amb quadres de conductes addictives, disruptives, amb estrès o depressió, enumera el document de la Taula del Tercer Sector. Al 80% dels infants atesos pel servei professional de salut mental se'ls prescriuen tractaments amb fàrmacs i a un 20% psicofàrmacs. Grifoll va defensar que els fàrmacs "són indicats però sempre que s'acompanyin d'una acta clínica".

La creixent demanda i el fet que els serveis públics per atendre-la estiguin saturats genera un "buit assistencial" que cal abordar amb urgència, segons la Taula del Tercer Sector. El president de l'entitat, Oriol Illa, va confiar que els compromisos adquirits pel Govern amb el Pla de Salut Mental es tradueixin en recursos i no quedin en "paper mullat".

també alerta que la disminució dels ajuts –només un 14% dels nens reben transferències adreçades directament a ells– i de la inversió agreugen les diferències. Entre el 2007 i el 2013, els fons destinats a la infància a Catalunya es van reduir un 15%, un percentatge que s'enfila fins al 22% si es té en compte la inversió per infant.

La desigualtat infantil també s'evidencia en indicadors d'habitatge i educació. Dues xifres ho demostren: la primera és que les famílies amb menys ingressos destinen un 58% dels sous al lloguer, mentre que per a la resta no suposa més d'un 25% del seu sou. La segona, que l'abandonament escolar tendeix a reduir-se però augmenta només entre el 20% més pobre de la població.

El Sergi, de 9 anys, amb els seus pares, el Sergio i la Noelia. Li van diagnosticar una leucèmia amb quatre anys. FRANCESC MELCION

Tornar a l'escola: l'objectiu del Sergi després del càncer

La leucèmia és el càncer infantil més freqüent, amb 300 nous casos anuals

LARA BONILLA
BARCELONA

El seu pare fa broma dient que el Sergi és aficionat del Bayern de Múnic. La seva mare diu que el veu més ros. "Mama, és que soc alemany", respon ell. El Sergi Cogolludo, de 9 anys, en fa dos que va rebre un trasplantament de medul·la d'un donant alemany –d'aquí la broma– després d'una recaiguda de la leucèmia que li van diagnosticar el 2012, quan tenia només quatre anys.

El càncer és una malaltia lligada a l'envelliment, però el càncer infantil, del qual avui se celebra el dia internacional, està lligat al desenvolupament. Pablo Menéndez, professor ICREA i director de recerca del Campus Clínic de l'Institut de Recerca contra la Leucèmia Josep Carreras (IJC), va més enllà: "El càncer infantil no existeix. És molt diferent del dels adults –destaca–. Alguna cosa ha anat malament durant el desenvolupament que desencadena una proliferació cel·lular" que dona lloc a un tumor, afegeix. Són la cara i la creu d'un mateix procés. En el càncer pediàtric hi tenen molt poc a veure els hàbits de vida o els agents externs. De fet, els càncers en infants són malalties poc habituals. Són moltes malalties, totes

elles molt rares, i se'n detecten un miler de casos nous a l'any a Espanya. La leucèmia és el càncer més freqüent: suposa un 30% dels càncers pediàtrics. I un 80% són leucèmies limfoblàstiques agudes que tenen, però, molt bon pronòstic. Un 85% dels pacients les superen.

Al Sergi li van detectar leucèmia fa cinc anys. L'agost del 2012, els seus pares van observar que caminava coix i li van diagnosticar osteomielitis, una infecció de l'os del peu. Arran d'aquesta dolença, van descobrir la leucèmia. La va superar amb quimioteràpia, però en un control rutinari van detectar una recaiguda que va superar fa dos anys gràcies a un trasplantament de medul·la d'un donant –la seva germana Berta no era compatible– que va gestionar el Registre de Donants de Medul·la Òssia (Redmo) creat per la Fundació Josep Carreras el 1991.

"Cada 22 de gener [dia del trasplantament] celebrem el seu *cumplevida*, que celebrem més que el seu aniversari", diu la mare, Noelia Sancho. En aquests dos anys hi ha hagut molts virus, una anèmia greu, molts ingressos, una estada a la UCI i algunes restriccions: no córrer, no poder anar a escola, no poder menjar de tot, no poder anar al cinema... Però el Sergi és un "nen feliç" que ha viscut tot el procés "amb molta na-

Evolució
Fa 40 anys
no es curaven
les leucèmies
i ara passa
en un 90%
dels casos

Investigació
L'Institut de
Recerca Josep
Carreras
assaja un nou
fàrmac per al
càncer infantil

turalitat". Els pares són els que suporten la càrrega emocional. "Ara és quan comença a ser més conscient del que ha viscut", diu la seva mare. Des del 2014, el Sergi rep classes a casa per evitar possibles infeccions. Superats els canvis físics provocats per la cortisona, ara ja té ganes de "tornar a fer vida normal". "Ha estat molt limitat i ara comencem a girar full, tot i que sempre et queden pors", reconeix la Noelia. Fa quaranta anys leucèmies com la del Sergi no es curaven. I ara es curen en un 90% dels casos. I tot gràcies a la investigació.

Potenciar la recerca

Aquesta tardor s'iniciarà un assaig clínic en humans d'un medicament ja conegut, l'apomorfina –que s'usa per a la malaltia de Parkinson–, per tractar un tipus de leucèmia en nens. Així ho ha anunciat l'IJC coincidint amb el Dia Internacional del Càncer Pediàtric. Així mateix, abans d'acabar l'any, s'inaugurarà un nou edifici de 10.000 m² de l'Institut de Recerca contra la Leucèmia Josep Carreras que s'ubicarà a l'Hospital Germans Trias i Pujol. L'IJC consta actualment de tres campus: el del Germans Trias i els del Clínic i el Sant Pau, que també es volen ampliar. A més, es preveu inaugurar-ne un quart a l'ICO de Girona.